

KRĀSU MĀCĪBA

Līdzās ģeometriskām formām un līnijām, krāsa ir svarīgs kompozīcijas izteiksmes līdzeklis

Pastāv ahromātiskās krāsas (neitrālās – balta un melna) un hromātiskās krāsas (piesātinātās – krāsainās)

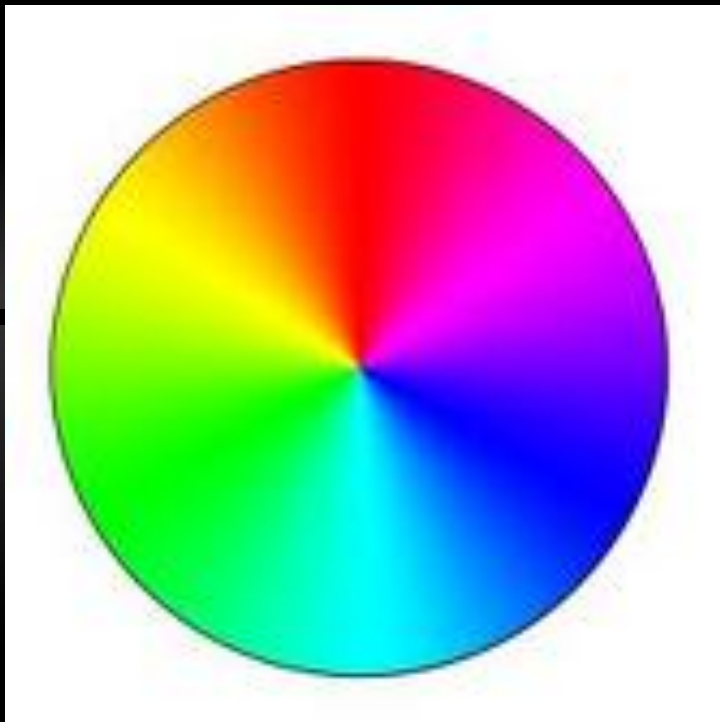
Materiālu apkopoja Ruta Linīte 2011

KRĀSAS SPEKTRIS DABĀ - VARAVĪKSNE

PILNS KRĀSU SPEKTRS

KRĀSU APLIS - krāsu spektra rindu saliecot
lokā, iegūstam krāsu
apli

SARKANS , ORANŽS , DZELTENS , ZAĻŠ , ZILS UN VIOLETS –

tie ir seši mūsu sarunvalodā nostabilizējušies krāsu apzīmējumi, kas minētajā secībā pārstāv 180-200 krāsu nianšes, kuras mūsu redze spēj atšķirt, balto gaismu sadalot, iegūtajā krāsu spektrā

Pamatkrāsas - sarkana, dzeltena un zila

Papildkrāsas iegūst sajaucot pamatkrāsas :

sarkana + dzeltena = oranža

dzeltena + zila = zaļa

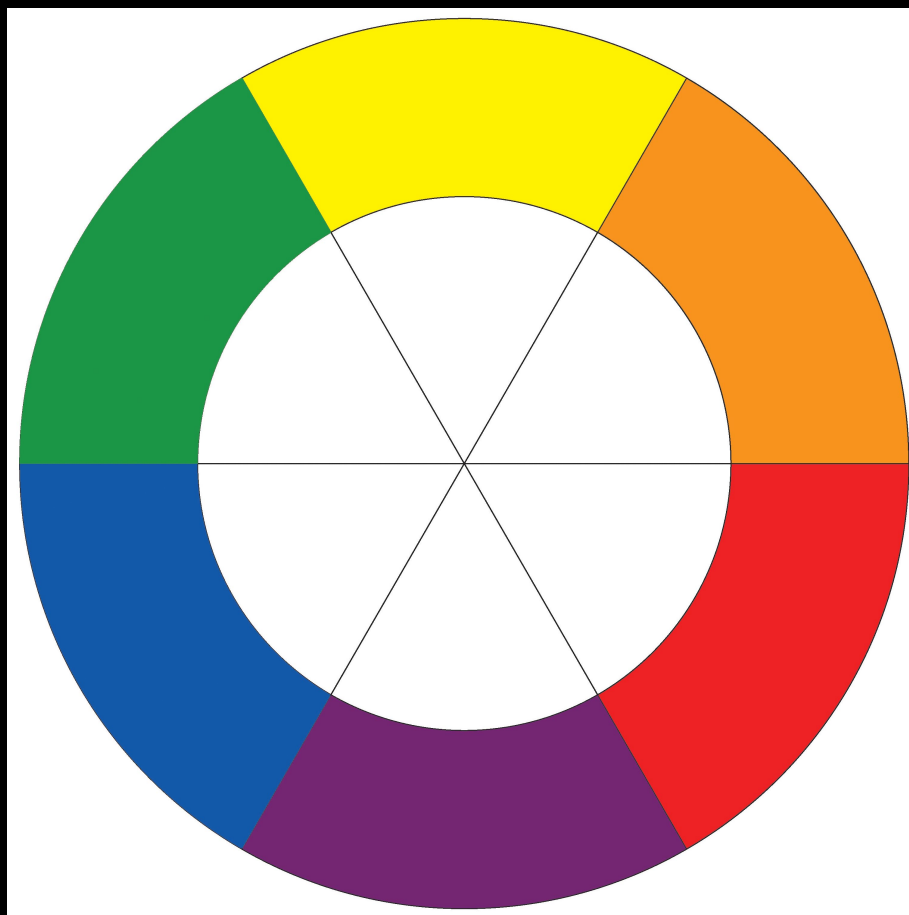
sarkana + zila =
violeta

Pretkrāsas atrodas aplī viena otrai pretī, tās viena otru visvairāk akcentē

oranža - zila

sarkana - zaļa

dzeltena - violeta

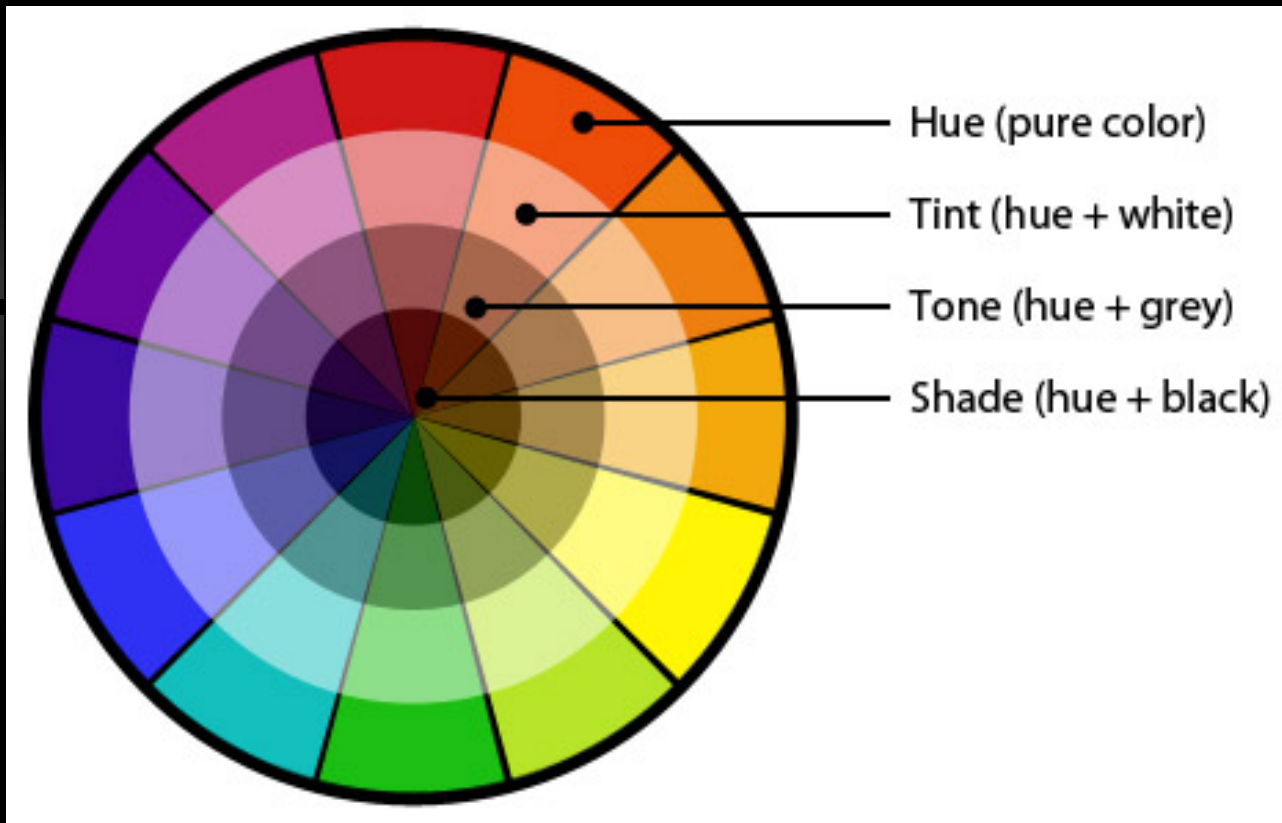

KRĀSU APLIS

Hue (pure color) – krāsa, nokrāsa (tīra krāsa)

tint un tone – tonis (krāsa +balts, +pelēks)

shade – ēna (krāsa + melns)

KRĀSAS

gaišināšana, tumšināšana

KRĀSA un forma

KRĀSA un spēle

Reklāmā

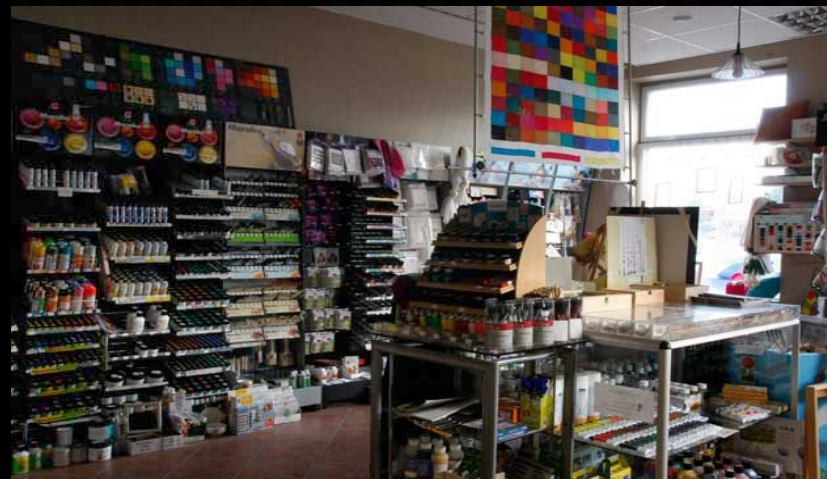
KRĀSU NOSAUKUMI

Precīzākai krāsu apzīmēšanai lieto salikteņus - zilganpelēks, sarkanīgs u.c., vai meklē līdzīgas krāsas priekšmetu un vielu vārdus - pelnu pelēks, debeszils, olīvu, olu, pienbalts vai lieto krāsvielu pigmentu nosaukumus – kraplaks, umbra, okeris, senna utt.

Katrai mākslas nozarei ir sava krāsu sistēma – glezontājiem sava, interjeristiem sava, datorgrafikiem sava...

KRĀSAS MĀKSLINIEKIEM

KRĀSAS MĀKSLINIEKIEM

Populārākie krāsu nosaukumi

Balts – cinka, zilonkaula, svina, titāna

Melns – kvēpu, dziļi melnais, kaulu

Dzeltens – citronu, kadmijs, stroncijs, neapoles, indiešu, marss, senegālas

Sarkans - kadmijs, kraplaks (alizarin crimson), arģa, karmins, purpurs, neapoles (kr)

Zaļš – zāles, smaragda, hroma, olīvu, zaļā zeme, terra verda, paolo veronēzes, kobalts, phthalo (FC)

Zils – ultramarīns, kobalts, karaliski (royal), ceruleum, parīzes, prūšu, phthalo (FC), turku (turchese)-gaiši zili zaļš

Oranžs – kadmija, cinka, marss

Brūns – senna, umbra, marss (dedzinatais, naturālais), okeris (gaišais, tumšais) u.c.

KRĀSU SISTĒMA INTERJERAM

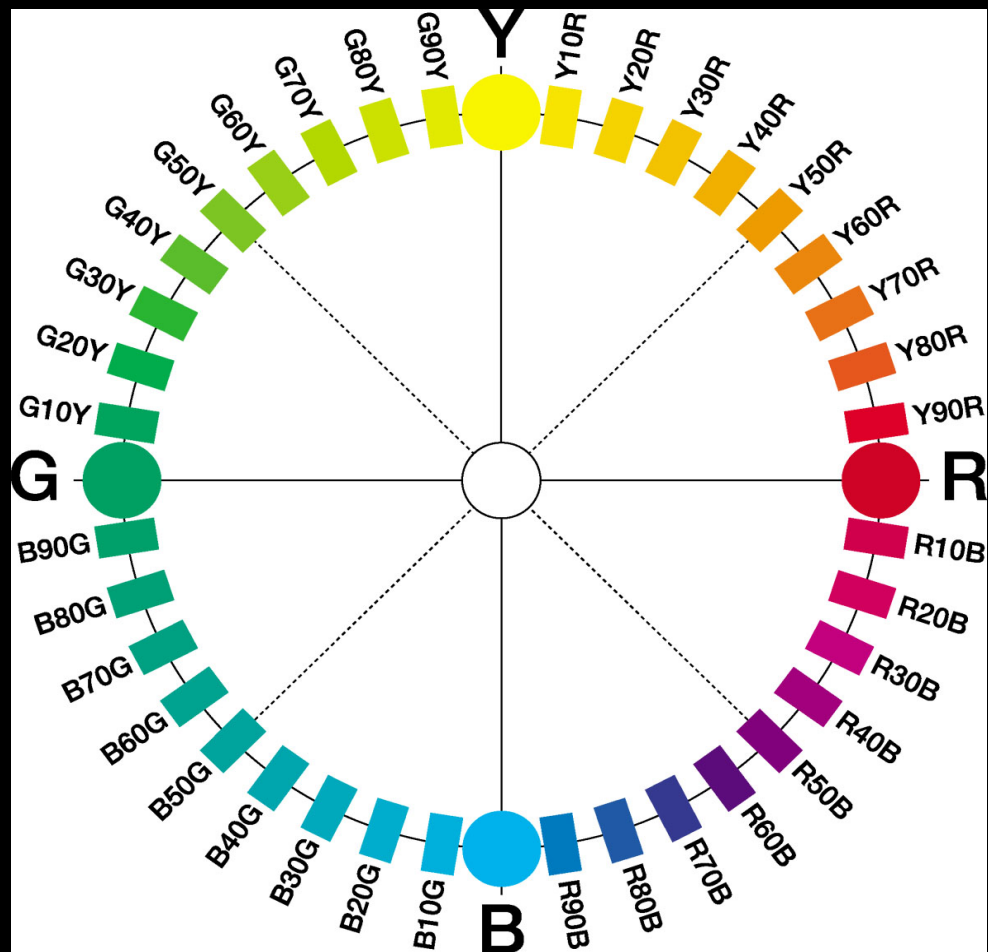

Lai noteiktu krāsas toni ir jāraksturo tas, ko mēs redzam. Nepietiek krāsu identificēt tikai ar pigmentiem un viņu sajaukumiem. Lai ražotu krāsu ir nepieciešams zināt, precīzu krāsas recepti, bet lai komunicētu ar to ir nepieciešama krāsu sistēma, kas raksturo krāsas tā, kā cilvēka acs tās redz.

Jebkurš no mums var atšķirt 10 miljonus krāsu toņus, bet bez noteiktas krāsu sistēmas, kas definētu katru toni komunikācija ir neiespējama.

Tā kā cilvēka acs uztver krāsas vienādi krāsu sistēmai jābūt balstītai uz to kā mēs redzam krāsas - neatkarīgi no valodas un kultūras, lai to būtu iespējams izmantot visiem.

NCS krāsu sistēma

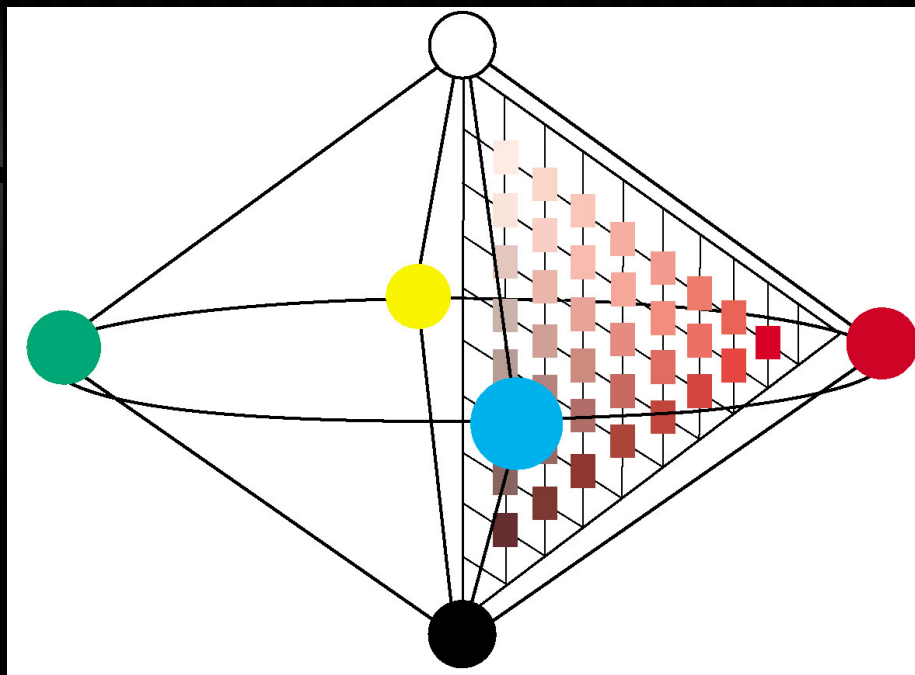
NCS krāsu sistēma

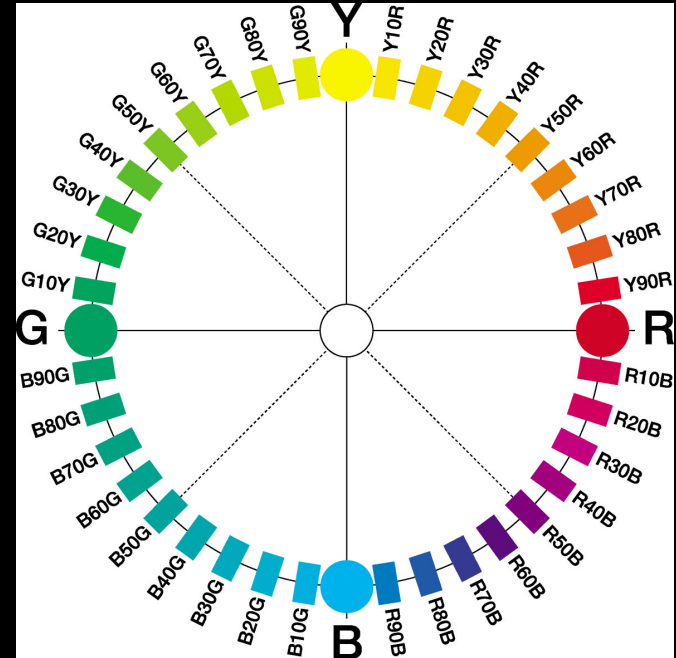

NCS Sistēmas pamattoņi

NCS Krāsu (Toņu) Telpa

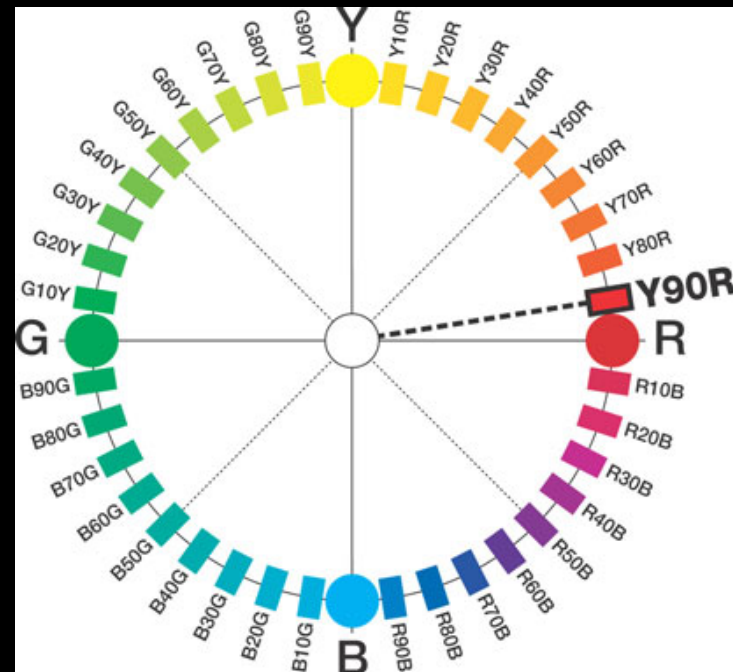

Natural Color System, izstrādājis Zviedrijas krāsu institūts 1984.gadā. **NCS** sistēmas pamatā sešas krāsas. Šīs pamatkrāsas, cilvēks uztver kā „tīras” krāsas. Četras pamatkrāsas ir Dzeltens (Y) Sarkans (R), Zils (B), un Zaļš (G) un divas ahromatiskas pamatkrāsas Balts (W) un Melns (S). Visas pārējās krāsas var raksturot balstoties uz vizuālo līdzību. Šīs līdzības ir pamata iezīmes (dzeltenīgs, sarkanīgs, zilgans, zaļgans, baltās krāsas intensivitāte un melnās krāsas intensivitāte, jeb pareizāk sakot gaišums un tumšums). NCS krāsu toņu apzīmējumi ir balstīti uz to cik lielā mērā dotā krāsa līdzinās divām vai vairākām pamat krāsām.

NCS KRĀSU APLIS

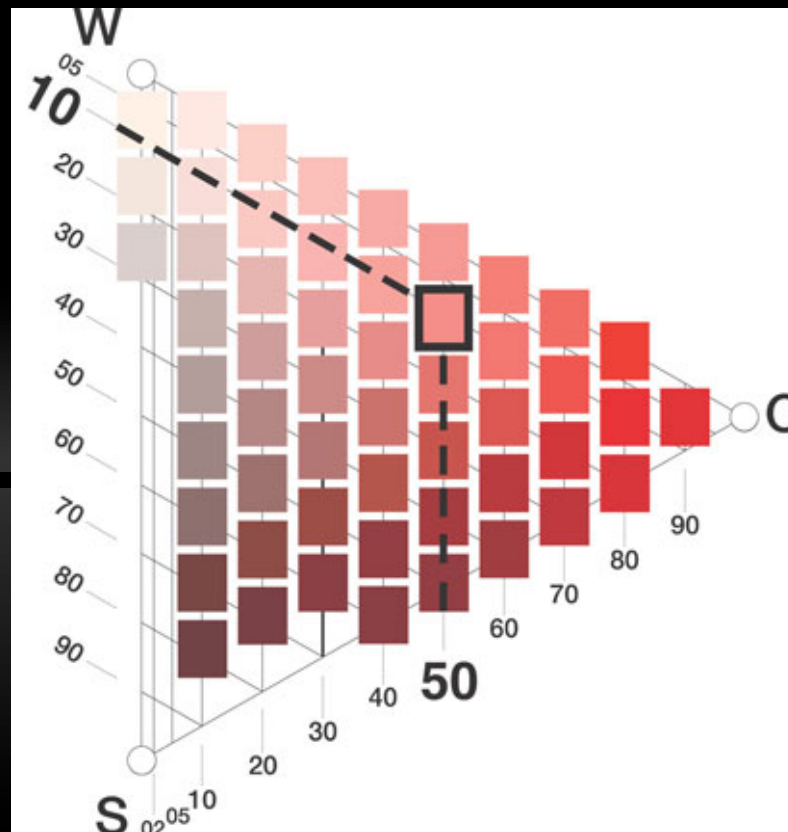
PIEMĒRAM KODS Y 90R
10% SARKANĀ 90%

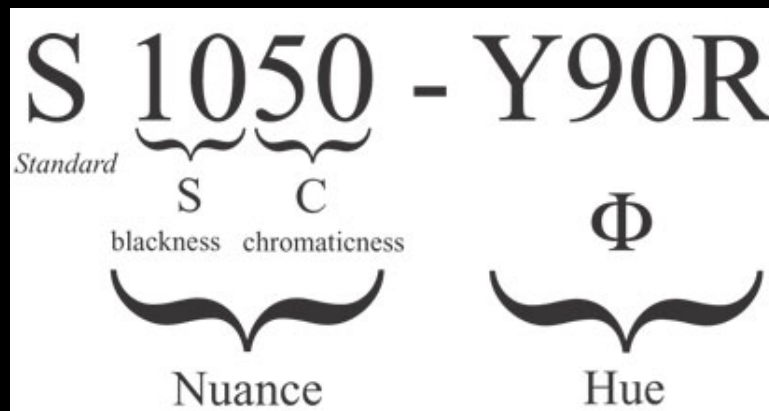
NCS Sistēmas Krāsu aplis ir horizontāla projekcija kas iet pa vidu krāsu telpai un ir pārrēdzama no augšas, kur četras galvenās spilgtās krāsas ir izvietotas aplī. Katrs posms starp divām pamatkrāsām ir iedalīts 100 vienādās iedaļās, kur katra 10 iedaļa ir parādīta NCS Krāsu Aplī. Radniecīgo krāsu toņu saimi, ko jūs atrodat NCS Krāsu Aplī, tas attēlo vai krāsa ir dzeltena vai arī dzeltenīgi sarkana utt. Attēlā ir attēlota iezīmēta toņu saime Y90R, kur dzeltenā krāsa ir 10% sarkanā 90%. Tīrai pelēkai krāsai nav radniecīgo toņu saimes un nokrāsa tiek apzīmēta ar – N, kas nozīmē Neitrāls. Tīra pelēkā paletē, kas sastāv no balta līdz melnam ir NCS Krāsu Toņu paraugos sākot no 0300-N, kas ir balts, līdz 9000-N, kas ir melns.

NCS Sistēmas Krāsu (Toņu) Trīsstūris

NCS Krāsu trīsstūris ir vertikāla sekcija, kas iet cauri krāsu Telpai priekš atšķirīgām krāsu radniecīgajām saimēm. Trīsstūra pamats ir pelēkā skala sākot no balta (W-white) līdz melnam (S-schwarz) un trīsstūra pašā augšā ir maksimālais toņa piesātinājums (C-chromatic) attēlotajā līdzīgo toņu saimē Y90R. Trīsstūrī jūs varat atrast krāsas nokrāsu, kas parāda vizuālo baltās un melnās krāsas intensitāti un hromatisma (piesātinājuma) pakāpi.

NCS KODA IZSKAIDROJUMS

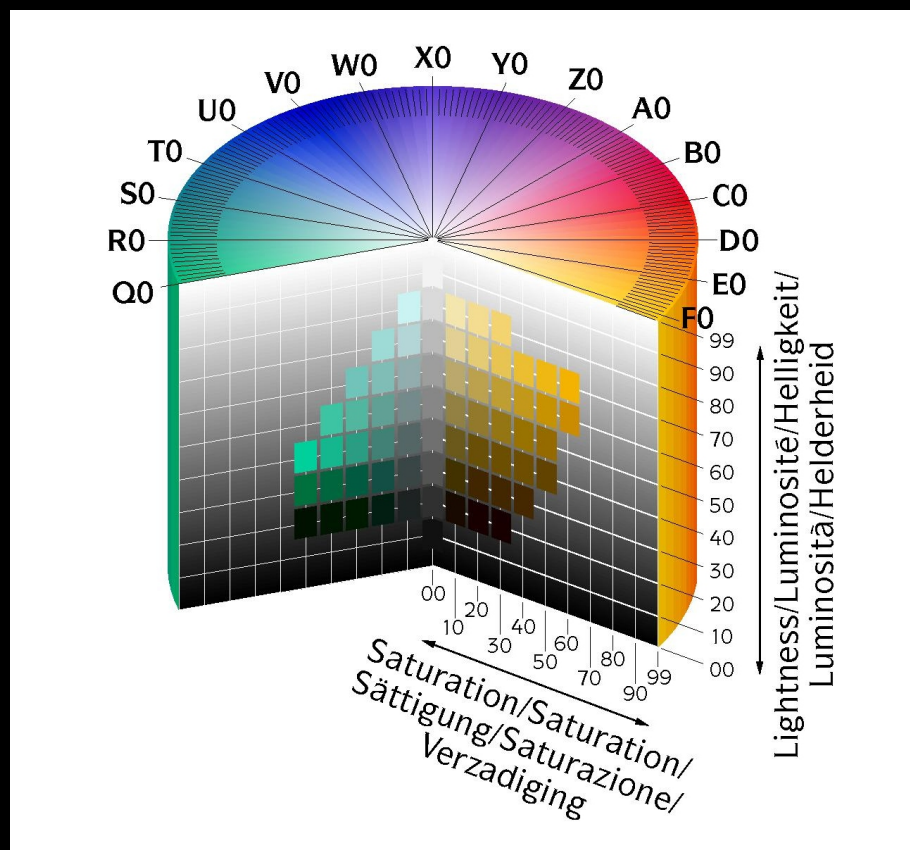

S – standarts; S – tumšums (S-schwarz); C – hromatisms (C-chromatic)

Y90R – spektrs, jeb radniecīgo toņu saime NCS apzīmējums 1050-Y90R, izskaidro nokrāsu, līdzības līmeni pret baltās krāsas intensitāti (40%) un melnās krāsas intensitāti (10%) un līdz maksimālajam hromatismam (piesātinājumam), kas ir 50%. Baltās krāsas (gaišuma) intensitāte netiek attēlota, bet tā sastāda atlikušos 40% (100-10-50=40). Spektrs Y90R apzīmē līdzības pakāpi starp Dzelteni un Sarkanu (Y un R). Y90R apzīmējums atšifrējas kā – dzeltenais tonis ar 90% sarkano vai sarkanais ar 10% dzelteni. Burts S atrodas pirms katra NCS koda (S 1050-Y90R) kas nozīmē, ka NCS paraugs ir standartizēts NCS Krāsu Paraugs ko izstrādājis Skandināvijas Krāsu Institūts, NCS Kvalitātes Centrs un tas tiek balstīts uz NCS Kvalitātes Uzraudzības sistēmu.

SADOLIN ir izstrādājis savu KRĀSU SISTĒMU un pašlaik Sadolin krāsas var sajaukt gan pēc NCS, gan ACC sistēmas krāsu paraugiem

ACC krāsu sistēma

Krāsa un telpa

KRĀSA UN GRAFIKA IZSTĀDES “BĀRS” NOFORMĒJUMĀ

Krāsa, GRAFIKA un telpa

Krāsa, GRAFIKA un telpa

Krāsa, GRAFIKA un telpa

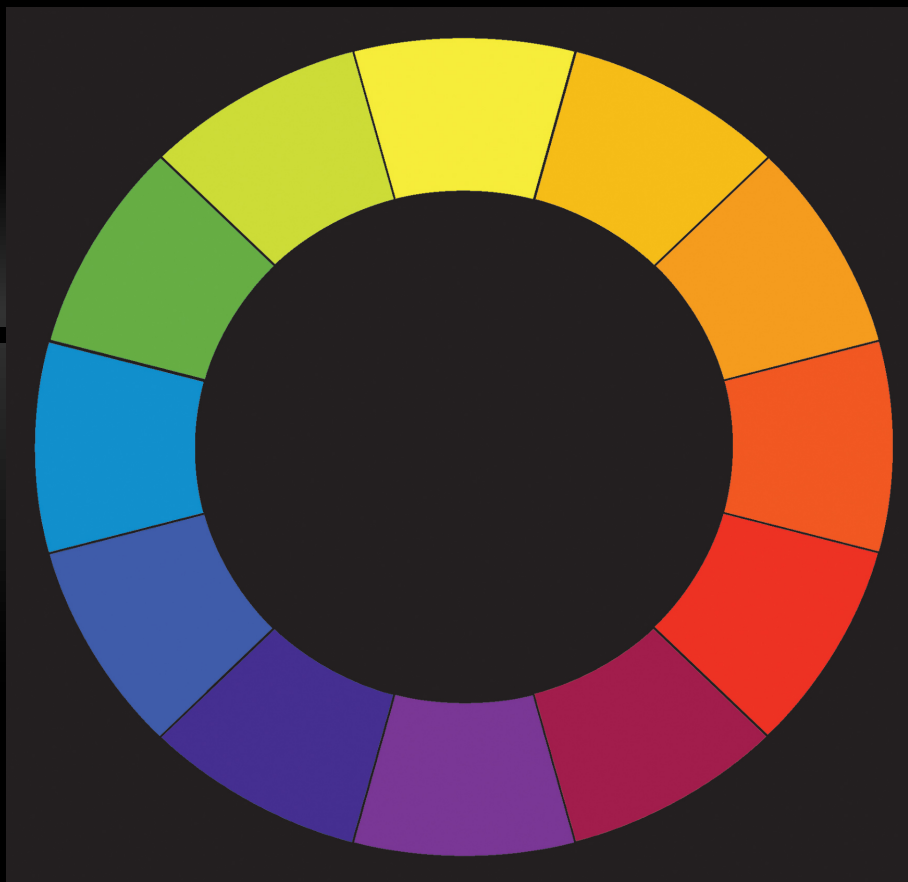
Krāsa, GRAFIKA un telpa

KRĀSU APLIS 3+3

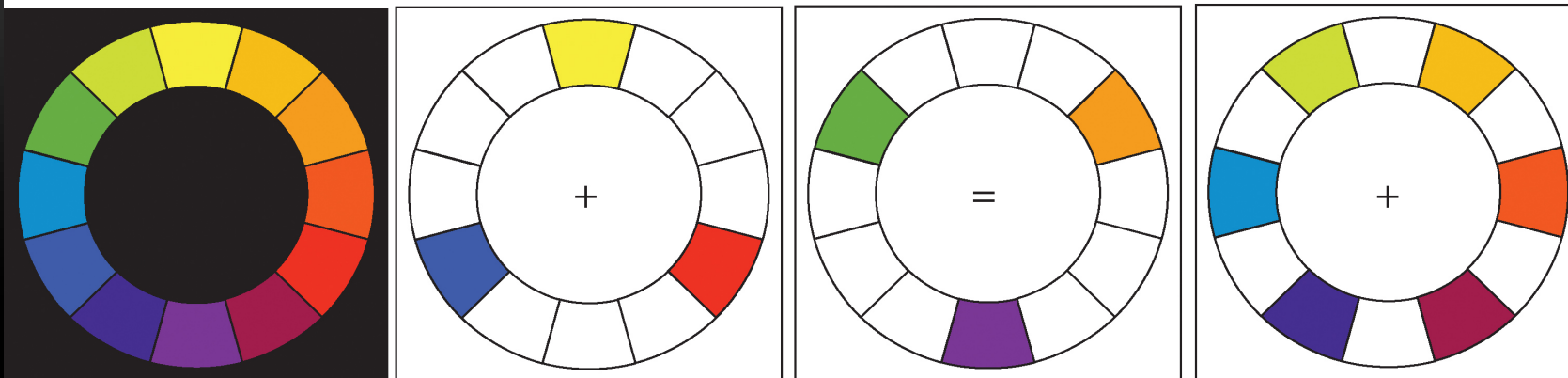
KRĀSU APLIS $3+3+6=12$ KRĀSAS
3 PAMATKRĀSAS, 3 PAPILDKRĀSAS, 6 BLAKUSKRĀSAS

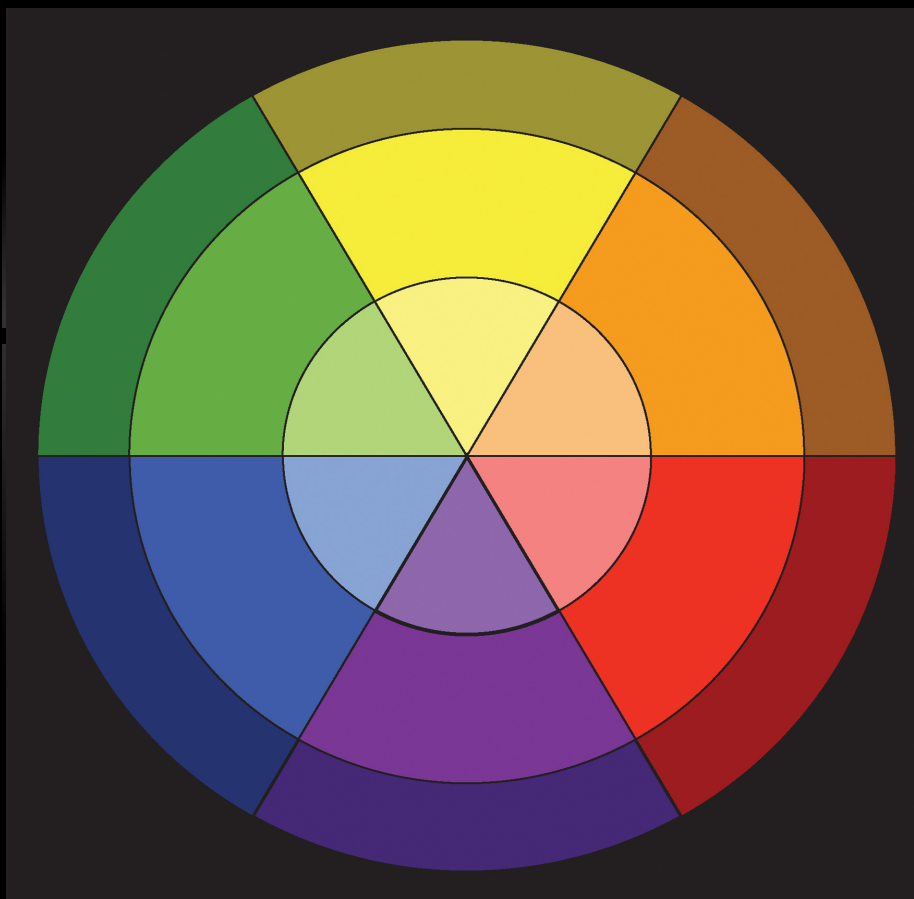
KRĀSU APLIS 12 KRĀSAS

3 PAMATKRĀSAS, 3 PAPILDKRĀSAS, 6 BLAKUSKRĀSAS

Krāsu aplis - 3 pamatkrāsas - dzeltens, zils, sarkans, 3 papildkrāsas - oranžs, zaļš, violets
6 palīgkrāsas - dzeltenzaļa, dzeltenoranža, saekanoranža, sarkanvioleta, zilvioleta, zilizaļa
KRĀSU APLIS rāda krāsu blakusattiecības - papildkrāsas tiek sajauktas ar pamatkrāsām,
6 palīgkrāsas tiek sajauktas ar pamatkrāsu un papildkrāsu

KRĀSU APLIS 3+3+gaišs+tumšs

Mājas darbs – dabas vērojums

sakrāšot toņus no dabas – RUDENĪ - rudens lapas; PAVASARĪ - peļķe, dubļi, atspīdums ūdenī; 10x28cm brīvā rokas tehnikā, vertikālās 5-9mm joslās 10 cm platumā

Dabas vērojums – dubļi, atspīdums peļķē

10 x 28cm

